

Valintakokeen mallivastaukset Filosofia 2019

Huomautuksia:

Kohdista, joihin on merkitty ”max. 1.0” voidaan antaa myös 0.5 pistettä, jos vastauksessa on puutteita. Kustakin kohdasta annetaan joko 1.0, 0.5 tai 0 pistettä.

1a Miten tieto määritellään?

- a. Klassinen tiedon määritelmä: tosi oikeutettu uskomus (max. 1.0)
- b. Määritelmän pohdintaa (max. 1.0)

2.0

1b Mitä on pyrrholainen skeptisismi?

- a. Regressiargumentti (max.1.0)
- b. Infinitismi ja vasta-argumentti (max.1.0)
- c. Perustateoria ja vasta-argumentti (max.1.0)
- d. Koherenssi ja vasta-argumentti (max.1.0)
- e. Pyrrholaisen skeptisismän oma status: onko se tietoa? (max.1.0)

5.0

1c Mikä on Descartesin skeptinen argumentti?

- a. Varmuuden vaatimus (0.5)
- b. Epäilyn metodinen rooli Descartesin filosofiassa (max.1.0)
- c. Aistien kyseenalaistaminen (0.5)
- d. Paha henki -argumentti ja/tai AA-argumentti (0.5)

2.5

1d Vahva ja heikko tieto

- a. Erottelun rooli: vastausyritys skeptisismän ongelmaan (0.5)
- b. Ilmauksen ”tieto” erilaiset käyttötavat (0.5)
- c. Fallibilismi ja infallibilismi (0.5)
- d. Fallibilismin ja infallibilismin ongelmat (0.5)

2.0

Yhteensä max.

11.5

Selkeys ja johdonmukaisuus

3.5

Yhteensä

15.0

Huomautuksia: 0,5p kohdista on annettu myös 0,25 pistettä, kun vastauksessa on ollut puutteita.

2. Kerro teon ja tahdon filosofian kahdesta ydinteemasta, (a) teon teoriat ja (b) tahdon heikkous, Koistisen mukaan

2a) Teon teoriat:

Ai) teon teoria – miten erottaa ihmisten teot ihmisille tapahtuvista asioista 0,5p

Kausaalinen teon teoria:

Bi) Teko on aktiivinen: toimija tekee jotakin, teko on itsestä lähtöisin 0,5p ja

Ci) itsestälähtöisyys: toimija toimii perusteesta. 0,5p

Teon perusteeseen liittyvät elementit:

Di) i) päämäärä, joka on haluttu asiointi tai yleisemmin asiointi, jonka toteuttamisen toimija näkee suotuisassa valossa 0,5p ja

Ei) ii) uskomus, miten tuo päämäärä saavutetaan 0,5p.

Fi) Peruste käy perustelusta vain, jos toimija toimii sen perusteella. 0,5p

Gi) Davidsonin kausaalisen teon teorian perusidea: teot ovat siis perusteiden aikaansaamia ruumiinliikkeitä. 0,5p

Davidsonin teorian ongelmia:

- **Hi)** Perusteet ovat ikään kuin tekemisen välttämättömiä ehtoja, mutta oikean perusteen valinta jää toimijan harteille. 0,5p
- **Ii)** Jos perusteen ja ruumiinliikkeen välinen suhde on vain syyn ja vaikutuksen välinen ja tekeminen tarkoittaa tätä suhdetta eivät pyöräilijäesimerkin (tai jonkun muun esimerkin) kaksi eri ilmentymää eroa toisistaan merkittävästi 0,5p

Ji) Davidsonin teorian puolustaja vastaa: teko on kokemuksellinen tila 0,5p

Ki) Davidsonin teorian arvostelija jatkaa: mutta kokemus ei ole perusteen ja ruumiinliikkeen kausaalisesta suhteesta vaan siitä, että toimija tuntee olevansa toimintansa syy. 0,5p

Vaihtoehtoinen teon teoria (agenttikausaatio):

Li) Immanuel Kant: teon välttämätön ja riittävä kriteeri on absoluuttinen vapaus 0,5p

Mi) Tekemiselle oleellista on spontaniteetti 0,5p

Ni) Roderick Chisholm: liikkumaton liikuttaja; ihminen on itse tuollaisen tapahtuman perimmäinen syy 0,5p

Oi) Spontaani aikaansaaminen = agenttikausaliteetti 0,5p

Pi) Vaikea kuvailla agenttikausaatiota positiivisin käsittein (Kant: mahdotonta) 0,5p

Subjektiiivisen ja objektiivisen vaikeuden erottelu ja rajat:

- **Qi)** Jos ajattelemme tekoa ratkaistavana ongelmana, ihmisen tulisi ymmärtää miten vapaa teko syntyy perusteistaan. (0,5p)
- **Ri)** Tämä on kuitenkin mahdotonta, koska vapaalta teolta puuttuvat determinoivat perusteet (0,5p).
- **Si)** Näin kyseessä on subjektiivinen vaikeus, (0,5p) **Ti)** koska ihminen voi ymmärtää jotakin vain silloin, kun hän näkee ongelman ratkaisun sellaisena, että johtopäätös seuraa premisseistä. (0,5p)
- **Ui)** Olisi kuitenkin turhaa ihmiskeskeisyyttä pitää kaikkea ihmiselle käsittämätöntä myös objektiivisesti mahdottomana (0,5p).

Vi) 2 erilaista maailmankuvaa ja niiden yhteen sopiminen 0,5p:

Xi) tieteellinen (suljettu, deterministinen) ja spontaani (absoluuttinen vapaus) 0,5 p

2b) Tahdon heikkous:

Aii) tahdonheikkous – ihminen toimii vastoin parasta arviotaan 0,5p

Bii) Tahdonheikkouden ongelma: voiko ihminen vapaaehtoisesti ja tahallisesti toimia vastoin sitä, mitä pitää parhaana toimintavaihtoehtona (huonot teot) 0,5p

Sokrates

Cii) i. kaikki hyvä on mielihyvää (eettinen hedonismi) 0,5

Dii) ii. kaikki ihmiset tavoittelevat ainoastaan mielihyvää (psykologinen hedonismi) 0,5

Eii) Huonomman valinta selitetään erehdyksellä. se perustuu tietämättömyydelle (0,5)

Fii) eikä siis täytä tahallisuuden ehtoa. 0,5 p

Gii) Sokrateen mallin kritisointi: eettinen ja psykologinen hedonismi ongelmallisia periaatteita 0,5p

Davidsonin teon teorian perusideat:

- **Hii)** perusteet ovat syitä 0,5p ja
- **Iii)** suotuisassa valossa näkeminen samastuu haluun 0,5p

Davidsonin teorian 2 periaatetta:

Jii) P1: jos toimijalla on parempi peruste teolle kuin sen vaihtoehdolle (ja hän uskoo olevansa vapaa tekemään kumman tahansa), (0,5) **Kii)** hänen halunsa tehdä teko jolle hänellä on parempi peruste, on voimakkaampi kuin hänen halunsa tehdä vaihtoehtoinen teko 0,5p

Lii) P2: ihmiset toimivat vahvimman halunsa mukaan 0,5p

Mii) JP: näistä seuraa, etteivät ihmiset voi toimia vastoin parasta arviotaan 0,5p

Nii) Davidsonia on kritisoitu P1stä: kokemuksesta tuttua, etteivät ihmiset usein ole motivoituneita tekemään asioita, joita he arvostavat 0,5p

Oii) internalismi (Davidson) (0,5P) vs. **Pii)** eksternalismi (Mikäli P1 ei ilmaisisi jonkinlaista käsitteellistä yhteyttä arvoarvostelmien ja motivaation välillä, voisimme käsittää tai kuvitella tilanteen, jossa motivaatio olisi täysin sattumanvaraisessa yhteydessä arvoarvostelmiin) 0,5p

Rii) Näyttäisi siltä, että harkinta ei päädy tekoon vaan käsitykseen siitä, mikä tekovaihtoehto on paras. 0,5p **Sii)** Tämän johtopäätöksen kääntäminen teoksi edellyttäisi vielä jonkinlaista tekoon ryhtymisten tai tahdonaktin suorittamista. 0,5p

Tii) On vaikea ymmärtää ja perustella miksi tämän tahdonaktin pitäisi noudattaa harkinnan ohjetta siitä, mitä on parasta tehdä 0,5p

Yhteensä (2a & 2b)

20 pistettä

Koko tehtävän yleinen selkeys ja johdonmukaisuus

1p

Yhteensä

21 pistettä

Huomautuksia:

Kohdista, joihin on merkitty ”max. 1.0” voidaan antaa myös 0.5 pistettä, jos vastauksessa on puutteita. Kustakin kohdasta annetaan joko 1.0, 0.5 tai 0 pistettä.

3a Mikä on moraalitiedon ongelma?

- a. Moraalia koskevat vastakkaiset intuitiot: varmuus vs. mielipide (max.1.0)
- b. Ongelma: Moraaliväitteiden perustelu (0.5)
- c. Ongelma: Miten moraalitietoa voidaan saavuttaa? (0.5)
- d. Moraaliskeptisismien luonne (0.5)

2.5

3b Mitä on emotivismi?

- a. Moraaliarvostelmat tunteenilmaisuja, moraalitietoa ei ole (0.5)
- b. Russellin emotivismi(0.5)
- c. Stevensonin emotivismi – asenne ja vaikuttamispyrkimys (0.5)
- d. Moraalikiistojen ongelma (0.5)
- e. Emotivistien vastaus moraalikiistojen ongelmaan (0.5)
- f. Ongelmanratkaisun ongelma (0.5)

3.0

3c Mitä on rationalismi?

- a. On moraalista a priori tietoa joka löydetään järkeilemällä (max.1)
- b. Moraaliset ominaisuudet erotetaan naturalistisista (0.5)
- c. Kant, tärkein rationalisti (0.5)
- d. Rationaaliset olennot päätyvät samoihin periaatteisiin (0.5)
- e. Yleinen laki, ristiriidattomuus, kategorinen imperatiivi (0.5)
- f. Ongelma: ei mitään yhteyttä naturalistisiin ominaisuuksiin (0.5)
- g. Ongelma: miten järki voi yksinään motivoida? (0.5)

4.0

3d Mitä on intuitionismi?

- a. On moraalitietoa joka saadaan intuitiivisella kyvyllä (max.1)
- b. G. E. Moore: hyvä määrittelemättömänä peruskäsitteenä (0.5)
- c. Tunnistetaan välittömästi, ilman teorioita (0.5)
- d. Sidgwickin intuitionismi (0.5)
- e. Ongelma: mitä perusteita on luottaa intuition? (0.5)
- f. Ongelma: miten toimitaan kun intuitiot ovat ristiriidassa? (0.5)

3.5

Yhteensä max.

13.0

Selkeys ja johdonmukaisuus

2.0

Yhteensä

15.0

Huomautuksia: 0,5p kohdista on annettu myös 0,25 pistettä, kun vastauksessa on ollut puutteita.

4. Määrittele tai kuvaile lyhyesti (noin 50-70 sanaa) seuraavat kohdat

- a) **Aristoteleen oikeudenmukaisuuden muodollinen määritelmä:** Relevanteilta eli merkityksellisiltä osiltaan samanlaisia tapauksia (0,5p) on kohdeltava samalla tavalla (0,5p) ja relevanteilta osiltaan erilaisia tapauksia (0,5p) eri tavoilla (0,5p). Ei sisällä sisällöllisiä kriteereitä (1p) yhteensä 3p
- b) **Moraalisesti oikeutettu diskriminaatio:** Erilaistava kohtelu on joskus jopa moraalisesti velvoitettua (0,5p), tällöin se perustuu ei-mielivaltaiseen perusteluun (0,5p), joka ottaa huomioon yhteiskunnallinen viitekehysten (0,5p), diskriminoivan toiminnan eri osapuolten erityiset moraaliset oikeudet ja velvollisuudet (0,5) ja sen, minkä tyyppisestä diskriminoivasta toiminnasta on kyse (0,5p) ja mitä harkittuja moraaliarvostelmia ja yleisiä näkemyksiä oikeudenmukaisuudesta voidaan soveltaa tapauksen syrjintään (0,5p). yhteensä 3p
- c) **Epäsuora diskriminaatio:** Se koskee diskriminoivan kohtelun välittömyyttä (0,5p). Syrjinnän perusteena olevia perusteita ei oteta tarkoituksellisesti ja avoimesti huomioon (0,5p). Kaksi tapaa määritellä epäsuora diskriminointi: Toiminnan tavoitteellisten ja odotettavissa olevien seurausten välillä vallitsee satunnainen, ei-kausallinen kytkös (0,5p) tai niiden välillä vallitsee kausallinen yhteys (0,5p). Harkitun moraaliarvostelman valossa on moraalisesti tuomittavampaa diskriminoida henkilöä tai ryhmää suoraan kuin epäsuoraan (0,5p) ja mitä vahvempi kausallinen tai ei-kausallinen yhteys toiminnan aiottujen ja ennakoitujen seurausvaikutusten välillä on, sitä vaikeampaa oikeuttaminen on (0,5). yhteensä 3p

Yhteensä

9 pistettä